

HARDING MORDA POZOVE V SVOJEM PRIZADEVANJU WILSONA NA POMOČ.

Če pojde predsednik Harding na romanje za mednarodno sodišče, mu bo sledil senator La Follette ter pobijal njegove trditve.

WILSON BO RAJŠI ZA RAZSODIŠČE, KAKOR PA ZA TO, DA SE TA DEJELA SPLOH NE VERNJA V EVROPEKE ZADNJE.

Washington, D. C. — Woodrow Wilson ne bo dokraja nasproten Hardingovemu načrtu za vstop Združenih držav v mednarodno razsodišče, kakor je čuti od strani njegovih prijateljev v demokratični stranki.

Republikanski "nespravljivi" so upali, da bo Wilsonova izjava, ki jo je še pred kratkim podal glede svojega stališča napram Hardingovemu načrtu ustvarila močno opozicijo v senatu na demokratski stranki proti tozadevnim Hardingovim prizadevanjem, kar bi zele ojačati in okrepilo njih bojno vrsto v prihodnji politični borbi. Ali demokratski voditelji pravijo, da so delali republikanci račune na medvedovo kožo.

Bivši predsednik želi brezpogojno vdeležitev liginega poslanstva v liginem razsodišču, če je to mogoče. Na vsak način pa rajši vidi, da vstopijo Združene države pogojno, kakor pa da bi sploh ne vstopile. In ko pride do končne bitke o tem vprašanju, bodo Wilsonovi demokrate v senatu rajši glasovali s Hardingovimi republikanci kakor pa s nespravljivi.

Demokratski narodni odsek je dejal, da je slasti republikanske časopise napadeno tolaščilo Wilsonovo pismo, v katerem je razpravljal o Hardingovem predlogu za vstop v mednarodno razsodišče.

"Vodilni demokratski in neodvisni listi te dežele so tolaščili Wilsonovo pismo natanko tako, kakor je pisano," pravi izjava demokratskega odseka. "Omenjeni listi pravilno mislijo, ko pravijo, da je Wilson še vedno za brezpogojno vdeležitev v mednarodnem razsodišču. To je mogoče in pravilno. To je način, katerega se drži demokratska stranka, in ta je v temelju nasprotna posebnim privilegijem zase in za druge. Ali Wilsonovega stališča pa ni nikakor tolaščiti tako, da bi končno nasprotoval vstopu Združenih držav v mednarodno sodišče, kakor ga predlaga predsednik Harding, če bi se ne dale uresničiti njegove želje v tem oziru. On ne pravi, da bi nasprotoval, in zato tudi ni misliti, da bi. "Edini, o katerih je misliti, da se bodo upirali našemu članstvu v svetovnem razsodišču pogojno ali brezpogojno, so takozvani nespravljivi in pa skupina, ki ji je na čelu senator Lodge in ki bo poizkušala izničiti Hardingov načrt s pridržki in pristavki."

Kakor je znano, se bodo demokratski voditelji upirali predlogu za vstop v svetovno razsodišče v senatu s vsemi svojimi močmi. To je res. Poizkušali ga bodo zapletli s ligo narodov v politične svrhe, ali nimajo pa upanja, da bi prodrli s svojimi pridržki.

In če ne bodo mogli doseči tega, potem bo večina demokratov na posled glasovala za vstop Združenih držav v mednarodno razsodišče, kakor ga je nasvetoval predsednik Harding.

To zbija med pristaji Harding-Hughesovega načrta precej upanja, čeprav bo senator La Follette sledil Hardingu na njegovem romanju po deželi ter izpodbijal njegove trditve.

Španski duhoven odao, ker je oštel kraljico.

Madrid, 23. apr. — Madridski škof je prepovedal pridigati duhovnu Calzanu iz reda Presvetega srca, ker je v svoji zadnji pridigi oštel špansko kraljico radi njene oblike. Duhoven je dejal, da je kraljica oblika demoralna.

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.

Preiskava o pretepanju jetnikov do smrti v Floridi je odkrila nove grozote.

Harding in Wilson se zblížujeta.

Anglija je odgovorna za širjenje narkotičnih strupov v Ameriki.

Socialistična stranka zahteva ostavko vrhovnega sodnika Tafta.

Inosanstvo.

Druge mirovne konference v Lozani.

Francija pred politično krizo. Sodna obravnava proti partizaru Tihonu v Moskvi.

Komunistični kongres v Moskvi je sklenil, da Rusija ne bo kupovala priznanja sovjetske vlade za visoko ceno.

Izgredi v Poruhru se nadaljujejo.

TAFT MORA PODATI OSTAVKO.

Socialisti zahtevajo, da načelnik najvišjega sodišča odide v pokoj.

Madison, Wis. — (Fed. Press.) — Eugene V. Debs je dejal v tujkajnjem svojem govoru, da bo socialistična stranka zahtevala ostavko načelnika zveznega vrhovnega sodišča W. T. Tafta, ki je priznal, da prejema letnih 10,000 Carnegiejeve ustanove. Ako se Taft ne bo oziral na zahtevo, mora stranka storiti potrebne korake v kongresu v svrhu odstavitvenega postopanja.

Debs je govoril na gimnaziju wisconsinke univerze in poslušalo ga je 5000 ljudi. "Vladna komisija je pokazala," je rekel Debs, "da dva odstotka prebivalcev Združenih držav posedujeta dve tretjini bogastva in kontrolirata naše železnice, rudnike, tovarne in velika trgovska podjetja. To je tista skupina, ki tolikokrat korumpira zbornice in mestne uprave in se vzdržuje v sedlu le zato, ker uspešno drži delavce razdeljene med seboj. Kadar pridejo sredstva produkcijske roke onih, ki delajo, tedaj pride na svet nova družba miru in radosti. To se zgodi. Kapitalistični sistem je prečel svojo koristnost. Največja organska sprememba v zgodovini človeške družbe se bliža."

Debs je govoril na gimnaziju wisconsinke univerze in poslušalo ga je 5000 ljudi. "Vladna komisija je pokazala," je rekel Debs, "da dva odstotka prebivalcev Združenih držav posedujeta dve tretjini bogastva in kontrolirata naše železnice, rudnike, tovarne in velika trgovska podjetja. To je tista skupina, ki tolikokrat korumpira zbornice in mestne uprave in se vzdržuje v sedlu le zato, ker uspešno drži delavce razdeljene med seboj. Kadar pridejo sredstva produkcijske roke onih, ki delajo, tedaj pride na svet nova družba miru in radosti. To se zgodi. Kapitalistični sistem je prečel svojo koristnost. Največja organska sprememba v zgodovini človeške družbe se bliža."

Debs je govoril na gimnaziju wisconsinke univerze in poslušalo ga je 5000 ljudi. "Vladna komisija je pokazala," je rekel Debs, "da dva odstotka prebivalcev Združenih držav posedujeta dve tretjini bogastva in kontrolirata naše železnice, rudnike, tovarne in velika trgovska podjetja. To je tista skupina, ki tolikokrat korumpira zbornice in mestne uprave in se vzdržuje v sedlu le zato, ker uspešno drži delavce razdeljene med seboj. Kadar pridejo sredstva produkcijske roke onih, ki delajo, tedaj pride na svet nova družba miru in radosti. To se zgodi. Kapitalistični sistem je prečel svojo koristnost. Največja organska sprememba v zgodovini človeške družbe se bliža."

Vladarji Francije se praskajo.

Poincarejev list zahteva ostavko predsednika Milleranda.

Pariz, 23. apr. — "Figaro" je večeraj presenetil francosko javnost, ko je objavil dolg članek, v katerem zahteva, da naj predsednik Millerand odloži predsedništvo republike. List dolži predsednika, da je odgovoren za vse homotije, v katerih se danes nahaja Francija.

Stvar je resna valed tega, ker postoji splošna vera, da o besede "Figara" besede ministrskega predsednika Poincareja, ki je v tesni zvezi s tem listom. Poincare je sluti, da gre njegova kariera h kraju valed poloma reparacijske politike in zato je podpisal pogodbo za političnega člankarja s "Figarom" za dobro plačo; službo nastopi, ko pade njegova vlada.

Pristaji Milleranda odgovarjajo na napad, da je "Figarov" članek "priznanje Poincareja, da je njegova reparacijska politika fiasko in zdaj bi rad na druge zvrnil krivdo.

Ruska sodnica obsodila sedem roparjev na smrt.

Moskva, 23. apr. — Mlada žena, komaj dvajsetletno dekle pristriženih las, ki predseduje distriktnemu sodišču v Moskvi, je v soboto obsodila sedem moških na smrt. Priznali so krivdo nasilnega roba. Obsojene spadajo k tolpi cesarinih roparjev, katerih vodja je bil neki Sergij Mironov. Tolpa je v zadnjem marcu izkradla več ropov v moskovskih oblačilnih tovarnah.

MARTIN TABERT MORAL PRENESTI 119 UDARCEV EN POT, PRAVI PRIČA.

Bivši stražnik je izpovedal, da je bil fant iz Sev. Dakote grozno pretepan v floridski kemp.

POSTELJNA RJUHA JE IZGLEDA, KAKOR MI LEŽALO KRVAVO MENO NA NJEM.

Tallahassee, Fla. — Vsa pričanja, izpovedana koncem zadnjega tedna pred preiskovalnim odsekom floridske postavojače glede pretepanja, izvršenega na Martinu Tabertu, ki je umrl, ko je bil v jetniški kemp blizu Clare, Fla., dokazujejo grozno brutalnost, ki so jo morali prenašati jetniki v omenjeni kemp.

Bivši stražnik pri tverdi Putnam Lumber Co., kjer je pred štirinajstimi meseci umrl Tabert, je dejal, da je našel 119 udarcev, ko je Walter Higginbotham enkrat pretepel fanta. Ta kompanijski birič je sedaj obtožen prvostvorne umora v zvezi s smrtjo Martina Taberta.

Higginbotham je izpovedal, da je bil četrti, da je le "narabalo" pretepel fanta, in da je ta mogel zopet na delo prihodnji dan.

Druge priče so povedale, da so pripravile fantovo truplo za pogreb, in bivši jetnik Arthur Johnson je dejal, da je bil pogreben. Truplo so položili onstran reke na osamljenem kraju v npeko duplino, napolnjeno z vodo.

Priče za lesno tvrdko so pa prejele zadržke, da je bil Tabert pokopan na pokopališču Mingo blizu Clare, Fla., in da so ljudje iz mesteca prepevali mrtvaške pesmi na pogrebu. Mrtvaške obrede pa da je opravil neki pridigar, ki so je tedaj slučajno mudil tamkaj.

Odsek je na željo tvrdilnih zastopnikov odšel v Clare, da se prepriča tamkaj, kako je bilo s to zadevo.

J. W. Jackson, ki je pričal pred poroto za okraj Madison, je bil svedoča pasnik v Tabertovi kemp. On je bil eden izmed tistih, katerim je Higginbotham naročil, naj pripravijo fantovo truplo za pogreb. Priča je izpovedala, da je bilo opaziti mnogo ran in razmesarjenj na obrazu in glavi mrtvega fanta.

Črno Tom Pope, ki je bil eden izmed tamkajšnjih jetnikov, je dejal, da je videl, kako je bil fant Tabert pretepan. Ta črnoec je bil pri fantu, ko je umiral. In potem je fantovo truplo omil. Kri iz njegovih ran je premočila njegovo ponočno obleko, in posteljno rjuha je izgledala, kakor bi ležalo krvavo mero na njej.

Bivši delovodja W. W. Matthews je bil zaposlen tamkaj trinajst mesecev. Med tem časom je videl, da je bil vsak izmed 200 jetnikov pretepan. Ali niti pri enem se birič ni držal dotičnih pravil, po katerih bi smel zadeti vsakega le po deset udarcev. Vsak jih je dobil najmanj po petdeset ali šestdeset.

IZDELOVANJE OPEKE PRED 6.000 LETI.

London, Anglija. — Angleški in ameriški arheologi, ki izkopavajo grobišče luninega boga v starodavnem mestu Uru na Kaldejskem, so pričeli iskati zapiske o Abrahamu. Tako pravi novica od angleškega časnikarskega poročevalca iz Bagdada.

Staroslovci upajo razkriti prvo in najstarejšo knjižnico, v kateri so prvotna dela o zgodovini, religiji, umetnosti, postavi, znanosti in povestih o človeškem delovanju pred 5,000 leti.

Opisovaje svoj obisk v Uru pravi poročevalec, da se ima morda svet zahvaliti temu nad 6,000 let staremu mestu za razvoj mest, za velike načrte namakanja zemlje, vrtov, vodnih zalog, nadalje za rabo svinec in za gradnjo trdnjav. Opeko so žgali v Uru prej kakor v Egiptu. Tu so iznašli, kako delati in graditi oboke, in v Mezopotamiji so se pojavili prvi veliki hrami.

Štirideset stoletij pred Kristom je bil Uru veliko mesto sredi visoko razvite kulture. Še sedaj je

TAKE VODITELJE IMAJO AMERIŠKE STROKOVNE UNIJE.

Cleveland, O. — (Fed. Press.) —

"Zahvaliti moram Boga, da se moja organizacija ni še nobenkrat izrekla za vladno lastništvo železnice," je rekel W. G. Lee, predsednik železničarske unije vlakovspremnega oboja, ko je pred nekaj dnevi govoril pred clevelandskim "Real Estate Boardom" o odprti delavnici. Po njegovem mnenju je treba rešiti probleme delavcev na železnicih s tem, da si "delavci in kapitalisti podajo roke in prenehajo s medsebojnimi bojem, s katerim se samo samotijo v obeh javnosti"!!!

NOVA KRAVJA KUPČIJA V LOZANI.

Zavazniki in Turki so se sopesali tam, kjer so se skregali v februarju.

AMERIKA SE BO TEPLA ZA CHESTERJEVE KONCESIJE.

Lausanne, Švica, 23. apr. — Danes je bila otvorjena druga mirovna konferenca zaveznikov, Grkov in Turkov v Lozani. Prva konferenca je, kot je znano, končala v zadnjem februarju brez uspeha; Turki so zavrgli mirovno pogodbo, katero je bil sestavil lord Curzon, angleški minister za zunanje stvari. Rusija je tudi zavrgla tisti del pogodbe, ki se tiče dardanelsko-bosporske ožine.

Druge konference bo zanimiva valed tega, ker se pričakuje, da bodo Združene države igrale na njej veliko večjo vlogo kakor na prvi. Ameriko bo toplot zastopal Joseph C. Grew, ameriški poslanik v Švici, in pomagala mu bo skupina ameriških svetovalec.

Vloga, katero imajo igrati Združene države na lozanski konferenci, se tiče Chesterjevih koncesij, ki so jih dobili ameriški kapitalisti od Turčije. Francija in Anglija gledata na te koncesije s sovražnim očesom in ker bodo gospodarski pogoji tvorili glavno sporno točko na konferenci, imajo Angleži in Francozi dovolj priložnosti, da spravijo vprašanje koncesij na dnevni red. Francozi pravijo, da koncesije spadajo njim; sklicujejo se na neko pogodbo s staro turško vlado iz leta 1914, na podlagi katere so posodili Turčiji 17 milijonov turških funtov. Anglija pa je odprto izjavila, da bo ignorirala Chesterjeve koncesije, kolikor se dotikajo petrolejskega ozemlja v okolišču Mozula in kate-regakoli drugega kraja v mejah Mezopotamije, ki je mandat Velike Britanije.

Uradno stališče Amerike pa je, da mora v vseh mandatiranih deželah in kolonijah veljati načelo "odprtih vrat", to se pravi, da morajo imeti Američani enake pravice v izkoriščanju prirodnih bogastev v dotičnih krajih kakor državljani velesile, katera ima mandat. O tem načelu se bo vodila ostra bitka v Lozani. Turki smatrajo vprašanje koncesij za svoje notranje vprašanje, o katerem se ne sme razpravljati na konferenci. Kljub temu se bo razpravljalo o vsem, kar boli francoske in angleške kapitalistične interese.

Druge zanimivosti ponovne lozanske konference je odsotnost ruskih delegatov. Sovjetska Rusija ni bila povabljena na drugo konferenco. Časnikarski viri poročajo, da je sovjetska vlada vprašala v Londonu za pojasnilo, zakaj ni povabljena in je dobila odgovor, da vprašanje dardanelške ožine, radi katerega je bila prvič povabljena, je že "rešeno" in zdaj nima Rusija ničesar več iskati v Lozani.

Glavna vprašanja, katera bodo mlatili na konferenci, so ekonomska in finančna vprašanja, o katerih se niso mogli zediniti na prvi konferenci.

videti črto, v kateri se je vila kanalizacija proti horizontu.

"Ko je kralj Darij preplaval deželo s svojimi azijskimi četami, je bil Ur popolnoma zapuščen. Le Beduinci so še ostali tamkaj," skončava poročevalec svoje poročilo.

VELIKA BRITANIJA JE SODGOVORNA ZA ŠIRJENJE NARKOTIČNEGA ZLA.

Načelnik hišnega odseka za vnanje zadeve je trikrat odklonil govoriti z angleškim lordom Cecilom glede narkotičnega vprašanja.

CECILOVA IZJAVA O LIGINEM SATIRANJU NARKOTIČMA JE NERESNIČNA.

Washington, D. C. — Načelnik hišnega odseka za vnanje zadeve poslanec Stephen G. Porter je odklonil zavrniti lorda Cecilja koncem zadnjega tedna.

Angleški propagandist za ligo narodov je pokušal imeti s njim razgovor o nepostavni kupčiji s narkotičnimi strupi.

Poslanec Porter je bil avtor resolucije, ki jo je pred sedmimi soglasno sprejel ameriški kongres in podpiral predsednik Harding. V njej je poudarjena potreba splošne omejitve v izdelovanju in razpečevanju opija in drugih narkotičnih strupov.

Načelnik hišnega odseka za vnanje zadeve je trikrat zavrnil sestanek s lordom Robertom Cecilom. Ob tej priliki je dejal, da je liga narodov brezbržna glede na zatiranje narkotičnih strupov, da so lordova poročila o tej zadevi neresnična, in da je Velika Britanija deloma odgovorna za to svetovno nevarnost.

Načelnik Porter je odgovoril naravnost angleškemu evangelistu ter mu poslal tozadevno obvestilo na dom Henry Whita, kjer je lord Robert na stanovanju. Pismu je bil priložen prepis resolucije, poročila o razpravi, ki jo je imel o narkotičnem vprašanju vnanji odsek, nadalje odsekovo poročilo in pa še nekaj posebnih podatkov, kako je kongres sprejel resolucijo in kako jo je predsednik podpisal.

"Te listine bodo bolj služile lordu Cecilu kakor pa vsi razgovori," se je izrazil Porter.

Potem je Porter omenil nekaj odstavkov iz nekega novinarkega članka, ki nosi lordov podpis. V tem članku je rečeno, da je liga narodov zadela smrtne udarce svetovnim zlom, kakor n. pr. razpečevanju opija, kokaina in drugih narkotičnih strupov.

Vodja boja proti kupčiji s narkotičnimi strupi je potem še pristavil tole:

"Kot aystor tozadevne resolucije je bi ne videl rad, če bi šel svet kar tako mimo tiste izjave, zakaj, v resnici je liga narodov delala ravno nasprotno. Ona ni zatirala narkotičnega zla, nego je še podpirala razpečevanje narkotičnih strupov."

Uradni zapiski o liginem postopanju, ki so v rokah državnega departamenta, dokazujejo naslednje neizpodbitno dejstvo: Na predlog kitajskega zastopnika v ligi narodov je bila sprejeta resolucija, ki priporoča "omejitev v izdelovanju in razpečevanju opija na količine, ki so otrebne le za medicinske in znanstvene svrhe."

Resolucijo je odobril ligin svet, ki je priporočil, naj jo sprejme ligin skupščina.

Ali ta je črtala iz resolucije besede "ki so potrebne le za medicinske in znanstvene svrhe" ter jih nadomestila z besedo "legitimne."

CRNOGORSKI MONARHIST V AMERIKI.

New York, N. Y. — Jovan Plamenac, prejšnji ministrski predsednik Črne gore, ki je bil v soboto pridržan na Ellis Islandu, je bil kmalu izpuščen proti poroču in nato je stopil na ameriška tla. Plamenac je dejal reporterjem, da njegova mislija v Ameriki je, pridobiti vse ameriške Črnogore, če je mogoče, za neodvisno Črno goro in vpostavljenje črnogorske dinastije. On se še vedno smatra za ministrskega predsednika. Dejal je, da je jugoslovanska vlada kriva, da je bil pridržan na Ellis Islandu.

OČITNO PRIZNANJE, KOMU SLUŽITA ARMADA IN MORNARICA.

Cleveland, O. — (Fed. Press.) — Velika armada in bojna mornarica sta "kvalifikaciji za kupčevanje s ostalim svetom". Brez armade in mornarice "niso Američani varni nikjer v tujini." Tako je dejal major-general R. L. Bullard pred lokalno trgovsko zbornico.

"Trgovina v vseh naših zgodovine je zahtevala oboroženo silo proti tatvini in ropu," je rekel Bullard. "Oborožen vojak v armadi in mornarici je garancija za trgovce, da njihovo blago ne bo ukradeno. Ako gremo na tuje s našo trgovino, moramo imeti armado in mornarico; če pa nečemo imeti vojaštva in bojnih ladij, ostanimo doma."

Še nikdar prej ni general v ameriški armadi povedal tako očitno v javnosti, da armada in mornarica služita imperialističnim načrtom ameriških velekapitalistov.

RUSIJA NOČE KUPOVATI PRIZNANJA.

Krasin je pogorel s svojim predlogom za večje koncesije inosamskim kapitalistom.

SOVJETSKA REPUBLIKA NAJSTOJI NA SVOJIM NOGAH.

Moskva, 23. apr. — Dvanajsti kongres komunistične stranke, ki se bliža h koncu, je s svojimi zaključki pokazal, da boljševiki nočejo več iti niti koraka dalje v njihovem popuščanju napram kapitalističnemu svetu. Leninov program, da mora biti konec koncesij, je bil sprejet v celoti.

Stranka zdaj stoji na stališču, da rajši počaka na pogodbe s drugimi državami, kakor da bi kupovala priznanje sovjetske vlade za visoko ceno. "Investija" pišejo, da je kongres sklenil, da mora sovjetska republika stati na lastnih nogah in ne sme kupovati pomoči pri rekonstruiranju njene gospodarstva s priznanjem carističnih dolgov in s drugimi koncesijami, katere si pripelje kapitalizem v deželo.

Rusija je prestala najhujšo krizo — piše omenjeni list — in danes lahko gleda v dobočnost mirno in zadovoljno ter nima nobenega razloga več, da bi se tresla pred grožnjami gospodarjev kapitalistične Evrope.

To je vzrok, da je kongres zavrgel apel trgovskega komisarja Krasina, ki je priporočal, da Rusija nadaljuje s kompromisnimi koncesijami v svrhu, da si pridobi priznanje in vpostavljenje diplomatskih stikov s velesilami sveta.

Leo Trocki, ki je v soboto govoril na kongresu, je dejal, da velika važnost za Rusijo je, da si vpostavi trg za svoje žito v Evropi. Trg je zdaj v rokah Američanov, toda on upa, da bodo evropske dežele rajši kupovale žito od Rusije in ga plačevale s stroji in drugimi izdelki, kakor pa od Amerike, ki ne potrebuje izdelkov, pač pa zahteva plačilo v gotovini.

Nemiri v Poruhru.

Duesseldorf, 23. apr. — Dvatisoč brezposelnih delavcev se je večeraj tu spopadlo s nemško policijo in v bojih, ki so sledili, je bilo sedem moških ranjenih. V Elberfeldu in Barmenu so zastavkali stavbniški delavci. Muehlheim, kjer je bilo zadnji teden ubitih devet moških, je pod kontrolo oborožene garde. Vesti o nemirih prihajajo iz mnogih drugih poruhskih mest.

Leninu je zopet slabše.

Moskva, 23. apr. — Zdravniški buletin poroča, da je Leninu začela rasti temperatura v zadnjih 48 urah in bolnik je v splošnem nekoliko slabejši.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestalna, Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 52, najnižja 44. Sonce izide ob 4:55, zaide ob 6:42.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s "PROSVETO"

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (March 31-23) pomeni valnega imena na nadzoru pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PAZNO BESEDIČENJE.

Francozi, ki zagovarjajo, da se neizprosno iztirja od Nemčije odškodnina, izjavljajo, da tirjajo odškodnino zaradi tega tako neizprosno, ker se Francija boji, da se Nemčija nekega dne opomore in se mašuje. Njen strah pred nemško maševalnostjo je, upravičen. Nekateri angleški, italijanski in tudi ameriški zagovorniki brezobzirne francoske politike ponavljajo, kar govore francoski državniki, finančniki in industrijalci z ozirom na iztirjatev nemške odškodnine.

Take besede bo mlatenje prazne slame. Francija lahko vzame Nemčiji zadnji rep iz hleva, poseka zadnje drevo v Nemčiji, vzame iz njenih rudnikov zadnje tona premoga ali kovinske rude, vseeno ne bo minila nevarnost, da se Nemčija nekega dne mašuje in sicer krvavo mašuje, ako se gospodarski sistem v civiliziranih deželah ne nadomesti z boljšim gospodarskim sistemom, ki odpravi imperijalistično podjarmljevanje narodov, ali glavnega povzročitelja vseh vojn, agresivnih in obrambnih.

Medtem ko Francija tišči za vrat Nemčijo in ji kleči na prsih, se razvijajo tam proti vzhodu drugi narodi. Njih civilizacija se spopolnjuje. Njih-industrije se večajo, s večanjem industrij pa narašča tudi njih produktivnost. Močje se par generacij in ti narodi, ki štejejo milijone, bodo gospodarsko tako razviti, da se lahko merijo z zapadnimi narodi. In če politika Francije ostane tako imperijalistična, kot je danes, se bodo njeni gospodarski interesi nekega dne križali z gospodarskimi interesi teh vzhodnih narodov. Kadar se to zgodi, bo vojna, ako Francija ne opusti in pravem času svoje imperijalistične politike. Samoposebi se pa razume, da nemško ljudstvo ne pojde po kostanj v ogenj za Francijo, ampak toliko hitreje se bo pridružilo sovražnikom Francije, kolikor bolj bo Francija tiščala k tlom nemško republiko.

Sedanja maševalna politika Francije napram Nemčiji ne bo preprečila pridružitve nemškega ljudstva k sovražnikom Francije. To je tako razumljivo, kot je nam danes znano, da se zemlja suče okoli svoje osi in okoli solnca. Vprav zgodovina potrjuje s tisočeri dokazi, da kjer je tlak, tam je tudi protitlak. Kolikor večji je bil tlak, toliko močnejši je bil protitlak. Končno je pa protitlak postal tako močan, da je zdrobil tlak. Vedno so bili potlačeni tisti, ki so druge pritiskali. Včasih je vzelo petdeset let, včasih sto let ali več, da se je tlak razletel v nič in da so bili tisti pokopani, ki so tlačili.

Francija pripravlja s svojo imperijalistično politiko, katero zagovarja s strahom pred nemškim maševanjem, tla za novo vojno, o kateri ne more nihče povedati drugega, kot da izbruhne prav zanesljivo nekega dne. Kdaj?, vprašujejo nekateri. Kadar bodo razmere zrele za novo vojno, tedaj vojna izbruhne.

Ta bodoča vojna se seveda lahko prepreči. Ampak za preprečenje vojne je treba pričeti delati že zdaj in ne šele takrat, ko armade že marširajo, da se spoprimejo.

Predvsem je treba opustiti imperijalistično politiko. Spremeniti je treba gospodarski sistem, da bodo vsi, ki delajo z duhom ali rokami, deležni blagostanja, ki ga prinašata blagovna produkcija in distribucija. Narodi na višji stopinji civilizacije morajo prihajati k narodom na nižji stopinji civilizacije kot prijatelji in učitelji in ne kot osvovjevalci. Ako se to izvede, bo odpravljen največji del nevarnosti za bodočo vojno in prav zanesljivo bo nemško ljudstvo opustilo vsako misel na maševanje v prihodnosti.

Izjave francoskih državnikov, finančnikov in industrijalcev, da je treba neizprosno iztirjati od Nemške republike odškodnino in da se pri iztirjanju ne sme kazati najmanjšega usmiljenja, so prazno besedičenje, ki le potrjuje, da se ti gospodje niso nič naučili iz zgodovine in da se tudi ne marajo učiti iz nje. Njim so več hipni osebnih dobičkov, kot jim je bodočnost francoskega ljudstva.

STAVKARJEM NE ODPUSTE.

Legislaturi v Massachusettsu je bila predložena predloga, po kateri bi bili zopet sprejeti v službo policaji, ki so zastavkali v letu 1919, ako bi bila predloga sprejeta. Debata je bila obširna in dolgotrajna. Nekateri pravijo, da je bila najdaljša debata v zgodovini zbornice. In zbornica je glasovala s 76 glasovi proti 146 glasovom o odsekovem poročilu, ki je priporočalo, da se nastavi zopet policaj James F. Allen, ki je bil ranjen v bitki z banditi še pred stavko policajev, ko je opravljal policijsko službo. Bila je predložena nadomestna predloga, po kateri

bi imel policijski komisar pravico nastaviti vsakega prejšnjega policaja, o katerem je prepričan, da je sposoben opravljati službo. Ta predloga je bila hitro poražena.

Zdaj pa pogledimo te izprte policaje. Nekateri so večkrat tvegali svoje življenje, ko so se bojevali z banditi ali pa pomagali pri nevarnih požarih ohraniti lastnino. Drugi so zopet služili v ameriški armadi in se bojevali za demokracijo v Franciji. Vrhili so svoje dolžnosti v policijski službi vestno, kajti ako bi to ne bila resnica, bi jih odločili še pred stavko v letu 1919.

Se privaten podjetnik ni tako trdosrčen, kajti če je prepričan, da je delavec vršil svojo dolžnost, dokler je delal zanj, ga sprejme v delo, akotudi je stavka izgubljena. Večina v legislaturi pa hoče kaznovati policaje za vse žive dni, ker so enkrat zastavkali, da si izboljšajo svoje življenske razmere.

Poslanci, ki tvorijo to večino, ne pomislijo, da volilci tudi mislijo in da jim že preseda ta trdosrčnost napram stavkujočim policajem. Marsikateri poslanec se bo imel mogoče zahvaliti svoji trdosrčnosti, da ne bo več izvoljen. Njegov naslednik bo drugače sodil o stavki policajev in nekega dne se bo sedanja trdovratna večina spremenila v manjšino.

Danes je znano, ako bi bili s stavkujočimi policaji tako ravnali pred stavko, kot ravna s policaji, ki so sprejeli službo kot stavkokazi, ne bilo prišlo nikdar do stavke policajev. Ljudstvo sicer počasi spoznava to resnico, ali spoznava jo. In to jamči, da bodo nekega dne zopet nastavljeni policaji, ki so bili odslovljeni zaradi stavke.

SLIKE IZ NASELBIN.

Chicago, Ill. — Čikaška slovenska naselbina je izgubila marljivo rojakinjo Emily Račič, rojeno Kenig, soprogo br. Ivana Račiča — znanega pianista in pevovodje "Save" in drugih pevskih društev — ki je umrla zadnji petek za neko kronično boleznijo v grlu. Umrla je v najlepši dobi, stara komaj 25 let. Pokopana je bila večeraj (23. aprila). Njen pogreb je pričal, da je bila pokojnica v splošnem priljubljena med čikaškimi rojaki in v krogih drugih narodnosti, ki so jo je spremlila k zadnjemu počitku.

Pokojnica je bila rojena v Chicagu in je bila učiteljica na javni šoli. Kljub temu, da je imela angleške šole in je bila po svojem hvalnem poklicu navezana na kirne kroge, se je zanimala za razmere svojih rojakov in pridno sodelovala na kulturnem polju čikaških Slovencev kot aktivna članica raznih pevskih, glasbenih, dramskih in drugih društev. Bada je obiskovala vesnice in druge priveditve naših organizacij, pri katerih je tudi sama pomagala.

Tu zapuščila žalostnega soproga in komaj mesec dni stara sinka, starša — ki sta v petih letih izgubila še drugo odraslo hčer — starejšo sestro in mlajšega brata. Br. Račiču izrekamo globoko sožalje, tebi, Emily, ki smo te vsi poznali in spoštovali, pa bodi med nami časten spomin!

Barberton, O. — Dela je tukaj dosti, a medse so globoko pod ničlo, kot zahtevajo cene za življenjske potrebine. Na društvenem polju dobro napredujemo. Društvo "Triglav" šteje okoli 165 odraslih članov in še dobimo vsaki mesec dva ali več novih članov. Le tako naprej! Decembra 1922 smo ustanovili socialistični klub, ki tudi lepo napreduje. Apeliral bi na druge klube, da agitirajo kar najbolj morejo, da pripeljejo vsak po enega ali več novih članov.

Na seji je bil soprogo John Jereb izvoljen za delegata na konvencijo. Na člane kluba apeliram, da se vsi udeležijo seje kluba, ki se vrši dne 6. maja ob četrti uri popoldne v Dormiševi dvorani. Tako bomo ukenili vse, kar bomo najbolje mogli.

Radi družinskih razmer sem jaz proti temu, da bi priobčevali tako čtivo v "Prosveti". Treba je samo par besedi, kako se lahko pride do razporeke. Tu je stara žena v četrtem sorodstvu s mojo ženo. Hudo ji je čez glavo, ker avša se poročila civilno. Njen običaj je, da najprej gre zjutraj na hriček, kjer pomoli v pritičenem "hramu božjem", čez dan pa opravlja. Sedaj je prinesla novico, kako da bi bila srečna moja žena, če bi se ne bila poročila civilno. Ko je njen stric umrl, bi ji bil zapustil vse premoženje, ako bi se ne bila poročila civilno. Jaz sam ne vem, koliko tisoč bi bila dobila. Stara žena naj bi skrbela zase in pustila druge pri miru. Sicer pa so pobojanji večinaoma vsi taki. Samo hujkajo, da bi na ta način izvali prepri. — Joe Turnish.

Bridgetville, Pa. — Zadnje čase sem prejel od rojakov več pism iz različnih krajev, v katerih me vprašujejo zaradi delavskih razmer, kako je tu s delom. Tem po-

tom odgovarjam, da tovarne tu jako dobro obratujejo, premoženje, ki pa bolj pomalen. Rojaki me tudi vprašujejo zaradi tiste Riley Building Co., katere oglaš vidijo vseh v tem listu, da sedaj postavljajo 18 hiš. Kakor je meni znano je v tem pomota, ker kolikor vem, jih je postavila Universal Steel corp. Ta palopja menda tudi ne bodo na prodaj, ker jih postavljajo za svoje delavce.

Kdor se namerava sam preseliti in kaj kupiti, je najboljšo, da se sam prepriča. Posebnih novic nimam poročati, razen da društvo "Nova domovina" št. 295 lepo napreduje.

S pozdravom! — S. Vokal.

S severa. — Napredujemo. Tako mi je povedala tudi Slovenka v Aurori, Minn., ki pravi, če si prišel pred petimi leti v slovensko hišo, nisi videl drugega kot debelo babo s otrokom na rokah in polno mizo "dinnerpelov". Sedaj pa je pri vsaki hiši najmlajši otrok star štiri leta. Tudi neke na Evelethu samsamske fajn napredujejo, akoravno v drugi smeri. Tja so namreč prišli pred štirimi leti gospod suh kot cerkevna miš, sedaj pa so si že kupili par "residenceov". To je lahko, saj gospod sami štejejo denar, sami pišejo čke itd., itd.

Prejšnji gospod je Brankota sam tural in sam okončal, zo je šel zaslužiti dvajset copakov na pogreb, sedaj ni zadovoljen s "Jordanom". Nak, on hoče, da mu najme stekleni avto, in sicer nalašč za njega, ker ako bi se kaka delavska para vozila s pijam — preveč smrdi. Tudi v njegovo hišo noče Slovencev vzeti na stanovanje, ker pravi, da imajo preveč uhl in steno ter otročadi se ne manjka. Oni kaj radi zamažejo lep "residence".

Samo nekaj gospod ne morejo pozabiti. Kakor hitro se domoljubi, jih popade kar sveta jeza — ker niso mogli "Slovenskega doma" pohrustati, osiroma narediti iz rjege kloster, v katerem bi lahko gledali lepe usmiljenke iz obližja. Tudi svetemu Cirilu in Metodu se je jeklo Isaje, ko se domoljubi na onih sto "orlov", ki so ufrčali iz blagajne v "Narodni dom" in so jih bolševiki požrli. Oh, grozno! — W. p.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Jugoslavanska vlada dobi zopet 30 milijonov francoskih frankov posojila. Pa ne ve še zakaj.

Ponosrečen napad na Šurnik. V Celju se bje še dalje časa hud boj od strani podjetnikov za uvedbo 10urnega delavnega časa. — Tvrda "Kamnosečka industrijska družba" že dalje časa poskuša sistematično odpraviti Šurnik. Nedavno se je vršilo tajno glasovanje, katero je končalo neugodno za podjetje. Glasoval je samo 1 delavec za 10 ur, ki je pa obenem posestnik in gostilničar. Dotični delavec pa ni miroval, ampak je rovaril dalje in si je dobil naslednje pristaje: Florian Železnik, posestnik na Polulah, Leopold Kiker, posestnik Zg. Hudiče pri Celju in Ivan Bednašek. Ti trije so se 27. m. m. izjavili za 10urnik. Sedaj vidimo, da so razni posestniki le agenti provokaterji v delavskih vrstah. Koliko časa bodo delavci še trpeli takšne gosonice v svojem vrtu?

Tujerodec v našem narodnem življenju.

New York, N. Y. (Jugoslovanski oddelak F. L. I. S.) Kakor znano, se vlada pridno poslužuje najmodernejšega sredstva za publiciteto, namreč brezžičnega telefona, ki ga tu skratka zovemo radio. Pred par dnevi je naturalizacijski urad, ki spada pod departament za delo, imel radio-predavanje, v katerem je naglašal Američanom pomen tujerodcev v ameriškem življenju. Ta vladna propaganda vprid ugleda tujerodcev je toliko bolj hvaljevredna, v kolikor ne primanjkuje v Ameriki elementov, ki so neprijateljsko razpoloženi proti tujerodcem.

Američani radi verjamemo — naglašajo poslanica naturalizacijskega urada — da so vse stvari, na katere smo najbolj ponosni, spojene le s onimi ameriški državljani, ki so se rodili tukaj. Mi predpostavljamo, da so le tučni Američani odgovorni za izjavo neodvisnosti in konstitucije. Domnevamo, da največji naši uspehi na polju iznajdb in trgovskega napredka, v glasbi, literaturi in umetnosti, so delo turodnih Američanov. Mislimo, da so najvažnejša mesta v federalni, državni in mestni vladi zasedena seveda le po turodnih Američanih. Vse to še od daleč ni res, kajti mnogo izmed najboljših ameriških državljanov, ki so prispeli najboljše, kar je v ameriškem življenju, so bili tujerodec.

Povprečni Američan misli, da je izjava neodvisnosti produkt izvirnih ameriških idej, dočim je res, da je največji prispevek prišel od ustave nizozemske republike, ki je bila tedaj 200 let stara. Drugi vir onih krasnih idej je bila Angleška. Med onimi, ki so podpisali oni veličastveni dokument, sta bila dva, ki sta se rodila na Škotskem, in dva na Angleškem. Ravnotako je nekaj tujerodcev sodelovalo pri ustvarjanju konstitucije.

Največja ameriška mesta, kot New York in Philadelphia, so tujerodec počastila tujerodnega državljana s tem, da ga izvolila za načelnika mestne uprave. McClellan, ki je bil newyorški župan akoraj petnajst let, je bil rojen na Škotskem, in pokojni mayor Blankenburg v Philadelphiji je bil naturalizirani državljan nemške narodnosti.

Mestne in občinske uprave, kakor tudi sodišča po vseh Združenih državah, vključujejo mnogo tujerodcev na važnih mestih; isto velja glede državnih legislatur in državnih izvrševalnih organov. Kar se tiče zvezne vlade, so se uglebni tujerodni državljani odlikovali v vseh treh panogah: zakonodajni, izvršilni in pravosodni. Eden izmed izvršnih sodnikov najvišjega sodišča Združenih držav, James Wilson, ki ga je Washington imenoval, je bil po rojstvu Škot. Eden izmed zadnjih najvišjih sodnikov, ki jih je predsednik Harding imenoval, George Sutherland; je tudi tujerodec. Predsednik Združenih držav ne more po konstituciji biti tujerodec, ali v kabinetu je bilo večkrat tujerodec. Tako je bil pokojni Franklin K. Lane, ki je bil tajnik za notranje zadeve (secretary of the interior) za časa Wilsonove uprave, tujerodec; ravnotako prejšnji delavski tajnik (secretary of labor), Wilson, in sedajni načelnik tega departamenta, Davis.

Malo ljudi misli o telefonu kot iznajdbi tujerodec, in vendar je res, da je bil Aleksander Graham Bell naturalizirani državljan iz Škotske, Victor gramofon se ima zahvaliti za svoj obstoj enemu izmed naših državljanov iz Nemčije, Emilu Berlineru. Ona čudna ladija "Monitor", ki je tekmo civilne vojne rešila brodogojnice, je bila iznajdba Johna Ericsona, Šveda po rojstvu. Panamski kanal, ki je ena izmed največjih zgradb, ki jih svet kdaj poznal, dolguje svoj obstoj našemu državljani, Georgu Washingtonu Goethalsu, ki se je rodil na Holandskem. James J. Hill, veliki graditelj železnice in kolonizator ameriškega severozapada, je bil Kanadčan po rojstvu. Ako pogledamo časnikarstvo, najdemo imena takih slovitih Američanov, kot James Gordon Bennett iz Škotske, Joseph Pulitzer iz Ogrske, oboje izmed največjih ameriških žurnalistov, in Ottomar Mergenthaler iz Nemčije, iznajditelja linotipa. Samuel J. Gompers je tudi tujerodec.

Andrew Carnegie, veliki mojster železa in ustanovitelj knjižnic, je bil rojen na Škotskem; veliki ameriški patriot in pisatelj

Carl Schurz je bil Nemec po rojstvu. Znani ljudskošolski pedagog Angelo Patri je bil Italijan in pisateljica Mary Antin, ki je v svoji knjigi "Promised Land" pokazala Američanom udanost in ljubezen tujerodcev za Ameriko, je bila rojena na Ruskem. Oscar Straus, prejšnji ameriški veleposelnik in trgovinski minister, prihaja iz Bavarske.

In tako bi bilo treba vporabiti ure in ure, da se navede vsa lista imenitnih Američanov, ki so bili tujerodec.

Kar se tiče Jugoslovancev tudi nič ne zaostajamo za drugimi narodnostmi, ako se pomisli, kako mlada je naša imigracija. Treba le pomisliti na slavna imena pihirjev-misijonarjev Konjak in Baraga, sloviti iznajditeljev Nikola Tesla in prof. Pupina, pedagoga prof. Suzalo, zdravnika in pisatelja Veckli in mnogih uglednih Američanov, rojenih v Jugoslaviji. V samem kongresu najdemo mnogo tujerodcev. Californija je v minoletem zasedanju bila zastopana v zbornici (House) po dveh poslancih — tujerodec; ravnotako država Illinois dočim je država New York imela kar štiri tujerodne reprezentante. Posamezni poslanci tudi iz drugih držav so bili tujerodec. V senatu sta bila dva tujerodec.

Naturalizacijski urad zaključuje predavanje s besedami: "Ni smo omenili vseh tujerodnih umetnikov, glasbenikov, iznajditeljev, trgovcev, znanstvenikov, duhovnikov, učencev, založnikov, pisateljev in igralcev, ki so prišli v Ameriko in so osrečili in bogatili njo in vs svet; kajti seznam bi bil preveč dolg. Dejstvo je, da izmed 23.000 uglednih imen, navedenih v zadnjem izdanku "Who's Who in America" preko deset odstotkov obstoja iz tujerodcev. Upravičeni smo reči, da je Amerika pomagala tem tujerodcem in da so oni sami ravno toliko pomagali Ameriki."

DEKLE, KI JE IMELA 18 MATEV, NAŠLA NAPOLED SVOJO PRAVO MATER.

Chicago, Ill. — Po več kakor osemnajstih letih, med katerim časom je bila pehana od hiše do hiše, ne da bi poznala ljudi, pri katerih je bivala, je našla napoledek neka lepa deklica svojo lastno mater in svojega očeta v dravi Utah.

V osemnajstih letih je deklica živel v osemnajstih domovih. Poročilo pravi, da je njeno ime pridržano zastran njenega dobrega glasu.

Njena zgodba je žalostna in dokazuje, kako slabo socialne razmere se vladajo v tej deželi. V dobi osemnajstih let je imela osemnajst matev. Nekatero so jo preteptale, nekatere ji niso marale dajati zadostne hrane. Bila je sad ljubavnih razmer med štirinajsto letno deklico in njenim ljubimcem.

Šele v sedmem letu svoje starosti je našla mater, ki jo je ljubila. Ali tista dobra žena je k njeni nekreči umrla, in deklica je bilo zopet brez strehe, zakaj oče jo je pretepal in mučil, dokler mu je niso vzele oblasti ter jo oddale v osmo hišo.

Ta osem ji je dejal, da pozna njene starše in ko dopolni deklica osemnajsto leto svoje starosti, ji hoče povedati, kje so, in rekel.

Ko je dopolnila svoje osemnajsto leto, je našla tistega moža ter zahtevala od njega, naj ji pove, kje žive njeni starši. Pa kruteč ji ni maral izpolniti dane besede.

Dekličina roditelja sta se pat let po rojstvu poročila, in hudo jima je bilo žal, da sta pustila otroka na cedilu tedaj.

Da bi popravila, kar sta napoleno storila, sta vzela nekaj otrok za svoje.

In ko je zapuščeno deklo napolelo našlo svojo mater, sta povedala roditelja svojim sosedom in prijateljem, da je deklica le zopet en otrok, ki sta ga vzela za svoje. Tako ni nihče drugi vedel o njeni istovetnosti kakor njuna roditelja.

Liga odobrila posojilo Avstriji.

Ženeva, Švica, 23. apr. — Svet lige narodov je potrdil načrt posojila 120 milijonov dolarjev Avstriji.

Poveat "Jimmie Higgins" je arvalo črne ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matiči N. N. P. J.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Narodi si "Slovensko-angleško slovnico", katere je tiskala in ima na prodaj Književna matiča N. N. P. J.

Ruski patrijarh pred sodiščem.

Tihon, papež pravoslavne ruske cerkve, je priznal krivdo.

Moskva, 23. apr. — Jutri se odpravi na odpravni pot proti dr. Tihonu, patrijarhu vseh ruskih pravoslavne cerkve, ki je obtožen veleizdaje in drugih protirevolucionarnih činov. Tihon je bil večkrat premečen iz Tonskega samostana v bližini Moskve v centralno moskovsko ječo.

Sovjetski listi poročajo, da je Tihon pri neki prejšnji zaslišanju priznal dejanja, katerih je obtožen. Ako patrijarh ponovi priznanje krivde pred sodiščem, bo koees zelo kratek.

Tihon je v glavnem obtožen, da je bil v zvezi s Koločakom, Denikinom, Vranglom in drugimi poveljniki belih armad, ki so vodili civilno vojno proti sovjetom; blagoslovil je protirevolucionarje in carja ter njegovo rodbino; pozival je vernike, da se naj upro z orožjem proti sekvestiranju cerkvenega zlata in drugih zakladov; leta 1918. je objavil proklamacijo na vse "pravoverne Rusi", naj pomagajo belim četam zadušiti revolucijo; prejel je pisma ruskih monarhistov v inozemstvu; poslal je blagoslov zboru ubeglih ruskih škofov v Carlowitzu, kjer so bili navzoči tudi drugi caristi. Na tem zboru je bilo zaključeno, da se ima vpostaviti dinastija Romanovcev.

Vsi poročevalci inozemakega časopisja so dobili vstopnice k obravnavi. Angleški trgovski zastopnik Hodgson, ki je oficijelni predstavnik angleške vlade, je prejel dve vstopnici.

Rusko časopisje v splošnem zahteva smrtne kazni za patrijarha. "Pet let je Tihon igral monarhistično in protirevolucionarno igro," pišejo listi, "igral je in izgubil karto, zato mora zdaj plačati."

ILLINOISKA LEGISLATURA JE PRIHOTA BOJ PROTI PAROLNEMU SISTEMU.

Springfield, Ill. — Senator Harold C. Kessinger se je postavil na čelo tistim, ki so prišli boj proti parolnemu sistemu in ki se le, da bi bile parolne postave črtane v zakoniku illinoiske države.

V poslanski zbornici je poslanec Hoar duševni oče podobni zakonski osnovi.

Profesionalni lopovi in kriminalci se ne obotavljajo priti v navzkrižje s postavami, ker vedo, da lahko pridejo na prosto v par mesecih, če so slučajno prišli iz poslani v ječo, pravita tadva postavodajalca.

Sodni odtok v senatu bo razpravljal o Kessingerjevi predlogi jutri. Kljub temu, da je parolni sistem družbi v veliko nevarnost, imajo te postave vendarle še mnogo prijateljev in zagovornikov med osebami, ki so večje v kriminologiji.

"Parolna postava je bila državi v nevarnost," je dejal senator Kessinger. "Postava je uničevala red ter podpirala hudo delstvo. Kajti hudo delstvo je bilo možno priti na prosto, ko so prestali le par mesecev v ječi."

I. Cankar.

Spomladanska noč.

Kakor človeku, ki stoji nad prepadom in gleda navzdol po neakoni ravnini, okropjen s solzami jutranjega solnca, in gleda začen, ves otroško vesel in širi roke v čudovitem hrepenenju, in širi roke in se sklanja in trepeče in pada, in pada in ne vidi, kako rde skale od njegove krvi, ne čuti bolečine, ne strahu, ne kesanja, in odpira velike, veselo oči in gleda navzdol po neakoni ravnini, okropjen s solzami jutranjega solnca, in vidi čudovite, vse bele levice, obraze nedolžne, oči sanjačije in tihe smehljaje, polna pesmi, otočne in sladke, in vzdih od pijane razbrzdane sreče in iztega roke po belih rokav, ki trenjijo rože na postelj njegovo, in ne čuti, da mu diha smrtni dih v obraz — tako je meni v tem življenju mračnem.

Utrujen od dolge večerne poti sem ležal na zofi s zatujenimi očmi. Zmarilo se je bilo. Skozi odprto okno je prihajal v sobo vlažen hlad.

Vse bi pretrpel, ker prenesem mnogo in nisem razvaljen. Kolikokrat me je že zgrabila burja življenja! Odnesla mi je klubok, druge škode ni bilo. In tako se člo-

vek privadi. Zavije se v suknjo ter se uda svoji usodi. Ali to bi se ne bilo smelo zgoditi! Imel sem toliko dragocenosti, in vse zapravljeno, vse izgubljeno. Izgubljeno in zapravljeno brez kesanja. Ob tej izgubi pa me je obšla tolika žalost, da me je spremenila v mehkega otroka. Ni bila. dragocenosti lepša in dražja od drugih, ali jaz sem jo ljubil. Skrival sem jo v svojem srcu in je nisem pokazal nikomur.

Okenil sem se te ženske. Sam bog vidi kako. Grenko in temno mi je, kadar se spomnim usnjo. Ugrabil mi jo je bil tisti, ki mi je ugrabil vse drugo. Čisto na lepom me je okradel, sredi ceste, spričo vseh ljudi. In naposled mi je vzelo še njo. Njo sladkooko, temnolaso. Komaj sem ji poljubil in se je izvilva tiho iz mojega objema. Niti ozrla se ni na moj prestrašeni obraz. Samo pomignil je, rekel je eno samo besedo in izvilva se je iz mojega objema ter se niti ozrla ni na moj prestrašeni obraz.

Vse moje življenje je posvečeno brezuspešnemu, popolnoma brezuspešnemu boju. Moj sovražnik je neranjljiv in nesmrten. Rodil se je s prvimi človekom in se je množil in rodil in danes živi v tisočih telesih tisočero življenj. V svoji celoti neizmerno, vesoljnost sama. Viden samo v posameznih udihi in viden v svojih delih. Posamezni udi njegovi so časih neznanstveni, akore bi se zdelo človeku, da niti škodljivi niso. To je zavedlo mnogo poštenih ljudi, da ga puste pri miru in da se jim zdi neupametno in nepotrebnost, boriti se z njim in prelivati kri brez velike koristi. Ali že ti nazori so del njegove samega. Zakaj on je prekanjen in se pojavlja časih na čudovito nedolžen način.

Mnogo jih je pa bilo in jih je nekaj že zmajom, ki jim je bilo usojeno pri rojstvu, da preživajo usojeno kri v boju z neizmernim in nevidnim sovražnikom. Vsi po vrsti so propadli, prešli so poslednjo kapljico, ali on se je smehljaj. Srbela ga je komaj koža od njihovih udarcev. Nekateri izmed njih so vedeli, da je boj brezuspešen, zato je bilo njihovo trpljenje lažje in kar je glavno: osramočeni niso bili, ko so padali premagani na kolena. Tisti sveti, čisti ljudje, ki so verovali vase in v svojo delo, pa so bili uničeni na duhi in na telesu. Ko so umirali, ni bilo smehljaja na njihovih ustnicah.

Na nebu so se zasvetile zvezde. Zdele so se mi tako blizu, da bi jih skoro dosegel z roko. Vse so hitele na južno stran in moje misli so hitele z njimi. Moje staro, izmučeno in izpraznjeno srce je bilo polno melanholije. Toliko je človek doživljal, toliko je mislil in toliko trpel. Kar mu je bil nekdanj oddaljen in sveto, leži danes v vsakdanji umazanosti na njegovi diani. Izpraznil je tisto znano, časo življenja in ljubezni in spoznal je prepozno, da je pil ostudne pomije: — in na koncu vsega leže melanholija v njegovo srce in zaželi si mladosti, tiste vesele pomladanske mladosti, z vsami zastarelimi ideali, z vijolicami in luno in njeimi sladkimi očmi. . . . Ves gnus je nehadoma pozabljen.

Da bi mi nje ne bil ugrabil, nje sladkooko, temnolaso!

Ne morem mu zameriti: tudi jaz ga zalezujem in tudi jaz nimam usmiljenja z njim. Ali če je mladi, da me je podri na kolena, tedaj se je neizmerno zmotil. . . . Zbogom, ti sladkooka, temnolasa! Dobro je, da nima človek ničesar več, da je na svetu nag in ubožen. Dokler je zaljubljen, zaljubljen v karkoli, je slab in obziren. Ne upa se udariti, boji se stopiti. Ljubezen v srcu, v nogah protin: Da bi mi bilo ostalo še kaj od vsega bogastva moje mladosti, vrgel bi od sebe sadnje ostanke. Zakaj dobro je, da je človek nag in ubožen. . . .

Moje trepalnice so težke, akoro so zlezle popolnoma na oči. Ali kljub temu vidim zvezdo tam nad streho, poleg dimnika. Vidim jo natanko, kako trepeče. Obstala je v sadregi in si ne upa dalje. Lepo bi bilo in prijetno, da bi se spotaknila ta lepa in prijetna zvezda ter padla naravnost v sajasti dimnik in zaženketala v kuhinji baš tisti trenutek, ko bi stala debela kuharica v sami sprajci pred posteljo ter si obirala bolhe. . . . Čudne reči se pripete časih.

Človeška natura je razcepljena v dveje velikih nagnjenj, ki si nasprotujeta neprestano. Prvo nagnjenje je revolucionarno, drugo policijsko. Časih nadvlada revolucionar, trenutek pozneje policist. In boj med tema dvema dukama se imenuje zgodovina človeškega rodu. Neprestano umirajo bogovi

in neprestano s porajajo drugi, ki se razlikujejo od drugih samo po obleki. Policijsko nagnenje in hrepenenje ne trpi, da bi človek alcel lakajsko suknjo. Dovolí mu kvečjemu, da se preobleče po modí . . .

Ležal sem na zofi in gledal s trudnim zaspanim očesom na tisti majhen kobeček jasnega neba tam gori. Zvezda je stala pred dimnikom in si ni upala naprej. Uboga zvezda!

Trepalnice so mi zakrile oči, ali videl sem kljub temu tisti majhen kobeček jasnega neba tam gori in videl sem tudi zvezdo poleg dimnika. In ob istem času je stal pred mano suhljat človek v dostojni, temni suknji. Na tankih nogah je bil dolgočasen, nakremšen, skrbno obrit in ves gubast. Vzdignil sem se malomarno ter sem ga pozdravil. Ni bil simpatičen nikoli, — ne zaradi tega, ker govore človeške knjige nesposlljivo o njem. Že kot otrok sem čutil posebno zanimanje in spoštovanje do ljudi, ki so jih grajali profesorji. To je po navadi nesmotljivo merilo. Robespierre ni bil bil zoperar zaradi svoje revolucionarnosti, temveč zaradi svoje korektnega vedenja in zaradi svoje dostojne obleke.

Privadignil je nekoliko svoje dolgo suknjo ter sedel na stol pred pisalno mizo. Naslonil je levi koleno na koleno, a z desno roko je gestikuliral umerjeno in dostojanstveno.

"Boli me srce," je dejal, "da ste tako nemarno pretvoril mojo osebo ter jo narisali v knjigo zgodovine povsem napačno. To je karikatura, nič drugega nego blobn karikatura. Poglejte me prosim, ali sem podoben v čemerkoli krveločni zverí!"

"Zelo dostojna," je Vaše zunanjost."

"So nekatere znamenite osebe v svetovni zgodovini —"

Kujon! Stel se je mednje. "— osebe, katerim je meglena razdalja, ki jih loči od živečega rodu, popačila obraz, povečala ali pomajjala, tako da niso več podobni samim sebi, temveč ljudem, ki nikoli eksistiralí niso. Tudi meni se godi velika krivica. Res je bilo ob tistih časih mnogo sleparjev na svetu, ali zaradi teh ni treba, da bi posleparili tudi druge, ki so imeli pri svojem delovanju in nehanju povsem pošteno namene in ki so zastavljali vse svoje moči in zmožnosti le v blagor domovine in človeštva."

Fraser! Že od nekdanj je bil frazant, — to ga je pokopalo.

"S častjo in pogodom se imenuje revolucionarja, a ključu temu povdarjam z ozirom na prej omenjeno dejstvo o, popačenju moje osebe, da ima vsaka stvar svoje meje. Uredil jih je bil naš veliki čas. Ni me sram povedati, da bi bil danes v vrstah onih zmernih ljudi, ki stoje nepremično na temelju prvotnih stavkov o človeških pravicah."

"In tako dalje!"

V tem trenutku sem ga namreč prekinil.

"Priznajte se brez potrebe. Pameten človek itak ve, da ste navaden filister in drugega nič. Neizmerna veselost me obide, kadar se spomnim, kako ste petelinili v popovski halji proti Elizabetkemu polju. Tisto turo ste bili Robespierre, kakor ga je rodila mati in kakor jih je živele na tisoče pred Vami in jih živi še dandanes na tisoče. Vsi takimenovani revolucionarji, kolikor jih je meni znanih, so bili filistri. . . . Ne odrekam Vam zaslug. Dobro je bilo in koristno, da ste odrezali tisti par tisoč glav. Kar je vzraslo iz krvi, je bilo nazadnje vendar toliko vredno, da bi jih bili akinili lahko še drugih par tisoč. Nihče bi Vam tega ne očital. Pripravili ste pa tla za pravo in poslednjo revolucijo. — Ali ta rodovitna tla ste posejali z osatom! Že so bogovi umirali, a Vi ste obekli popovsko haljo! Oglasil se je v Vas večni filister. Potrgali ste bili vozi, ki so Vam rozale v meco, a takoj ste napravili nove, ki ne režejo nič manj."

Tudi ko bi bili ostali pri svoji prvotni nakani ter pogнали malike s gotičkih temeljov — pa bi bili postavili na njih mesto takimenovani narod. Tempeljni so večni, zakaj filister je večni in se boji svobode, ker misli, da je zanjo preslab, prezoben in preneumen. Razjezili ste me! Odpravili ste!"

Odiel je razžaljen in ves osramočen.

Strasel me je mraz po hrbtu navzdol in odprl sem oči. Znožilo se je bilo popolnoma. Nebo je bilo temnejše barve, a zvezde so se lesketale svetleje nego prej. Dimnik se je izgubljal v temi. Dvigal se je proti nebu kakor oddaljen

avonik. Noč ni bila mraz, toda v sobi je bilo kljub temu hladno. Ali okna nisem hotel zapreti, zakaj čutil sem se ob odprtem oknu sorodnega tej krasni noči, čutil sem se brata veselim zvezdam vrh neba. Zapri bi okno in bil bi osamljen in žalosten kljub vsemu svojemu veličastnemu človečanstvu.

Osamljen bi bil in žalosten, kakaj spoznal sem vse dolgočasnost in protinaravnost tega življenja, urejenega s skrbno umetelnostjo teh stoletij. S tolikimi plotovi so ogradiili hrepenenče dušo, da si tomi peroti in pada onemogla v blato nazaj, kadar ji pride na misel, da bi se vzdignila nad umetelne ograje. . . . Ali ona ne obupa. Komaj so rane zaceljene, se vzdigne z novo močjo ter skuša zdrobiti tisočere železne plotove.

Nekaj lepega in veličastnega je v tem tragičnem upanju. Vsa bitja so ga polna. Upanje je izvor vseh velikih dejanj in vseh velikih grehov. Tako hodi človeštvo svojo pot, hodi nerodno, kakor v sanjah, z zatujenimi očmi, in upanje ga vodi za roko. Tisto globoko nemuljivo upanje, da se nazadnje vendarle porušijo ograje, da se vendarle porušijo temeljni. . . .

Delal sem mu krivico, ubogemu, dolgočasnemu filistru. Tudi v njegovi duši je bilo tisto lepo, veliko upanje. Narekovalo mu je njegove besede, vodilo mu je roko pri njegovih delih. Upirala se je filistrska nautra, spotikala se je noga ter silila na pot pollejakofarizejskega samozatajevanja. Že je upanje zmagovalo, ali ob usodnem trenutku je podleglo in plegla je obnem filistrska natura ter poginila v masti svojega filistrstva.

Tragično in smešno je tako življenje.

Prišel sem nekoč v gostilni k debelemu, rdečemu, resnemu človeku. Gledal je zelo dostojanstveno. Vsa zunanost njegova je razodevala vestnega, v dostojnem življenju, v treznih razmerih, v izpolnjenju dolžnosti, osivelega uradnika. Ozdravil je uljudno, ali nikakor ne gorko ali njegovem resnem pogledu: "Pozdravljam Vas, — toda: moji nazori! Žez vas!" — Ali sčasoma se je ogrel. Bog vidi kako se je to zgodilo. Nisem ga bil prekanil in tudi ni bil pijan. Skorja njegovega snobstva je začela pokati in izza razpok je prišljalo upanje.

Oči so se mu zmanjšale, gledale so veselo in radovedno. Tako je prišel polagoma govoriti, najprvo tiho, neodločno, kakor v strahu. Ugibal je še, dvomil, tipal, verjel ni sam sebi. Za sosedno mizo je sedel teman človek z debelo spodnjo ustnico in košatimi obrvi. Moj drug se ga je sprva ženiral. Ogibal se je nanj in za vsako prepovedano besedo ga je prosil odpuščenja s prosečim in srmečljivim pogledom. No temni človek se ni zmenil. Njegova spodnja ustnica je bila debela kakor prej. Zdele so mi je, da je sčasoma celo predebela. — Pozneje se ni več oziral. Govoril je glasneje, odločno in veselo. Smešil je svoje delavnike nazore s razbrzdano ironijo. Vlažil je v blato najdražje svetinje avogaj uradniškega življenja. Tisto upanje, ki so mu zaklenjena vrata vseh pisarn, se je oglašilo v njem spomladansko močjo — prikratk morda, ali videlo se je, da je spal pod dušeco težo dostojnih in resnih dni ter čakalo na ugoden trenutek. Njegov obraz se je čudovito pomladil. Smehljal se je prešerno, kakor otrok, ki razbija z vzvišeno radostjo ljubljene igrače.

Videl sem ga nekaj dni pozneje in sramoval se je. Njegov odzdrav je bil okoren in resen, ne posebno dostojanstven. Razkril se je bil pred mano in zdaj je ugibal, kako bi si zapel suknjo visoko do vratu. Sedel je pri drugi mizi z dvema starcema. Eden od teh je bil dvorní svetnik, zato sta ga nagovarjala oba zelo spošljivo. Toda svetnik je bil resen in nedostopen. Sedel je trdo in nepremično na svojem stolu, glavo pokonci, pogled hladen in skoro prezirljiv. Nasproti mu je sedel star uradnik z drobnim, nagubanim obrazom. Napil se je bil že nekoliko, zato je govoril hrupno in z razposajenim smehom, ne da bi bil ob tem pozabil na razdaljo med sabo in dvornim svetnikom.

"Oprostite, blagorodje, gospod svetnik, prosim, ne jezite se name. . . . Nič ni sicer na stvari, nobenega nauka ni v nji, tudi dovtipa ne. . . . ali časih se človek spomni, — in ne da mu miru, povedati mora neumnost. . . . Poudarjajte, prosim, blagorodje, in nikar se ne jezite name. . . ."

Povedal je zelo kosmato anekdoto.

Gospod svetnik ni ganil z obzom, niti sledu smehljaja ni bilo na njegovih ustnicah. Mojemu znanu pa je anekdota, po priliki ugajala. Hotel se je nasmehljati — resno in dostojno, kakor se spodobi solidnemu uradniku v prvi čimerni svetinji, toda zastonj. Čez nekaj časa se je pijani uradnik vzdignil. Noge so se mu nekoliko opetale, ko je odhajal.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODTOK:

Predsednik Vincent Calahar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. V. Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Votrich, urednik glasila Joso Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODTOK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODTOK:

OSREDNJE OKROJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
VZHDNO OKROJE: Jacob Ambros, Box 284, Moon, Run, Pa.
ZAPADNO OKROJE: John Grobel, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslavijo.
Max Mare, Box 188, Buhl, Minn., za severozapad.
Mike Zugel, 8453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 3638 W. 28th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Janko Oves, 3638 W. 28th St., Chicago, Ill.
Jos. Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZORI: Korespondence z gl. uredniki, ki delajo v glavnem uradu, so vsi takole:

VSA PISMA, ki se nanajajo na poslo gl. predsednika so nasloviti: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE VODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebo so nasloviti: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI Z SLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse prišleke glede posiljevanja v gl. izvrševalni odbor se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Vsi prišleki na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.
Vsi dopisi in drugi spisi, napačila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Marca 31-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno, vendar napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

71 let mlad in se imenitno počuti.

Pravi, da je to odpravilo idealen proslavljalec življenja in tolesa.

"Jaz sem 71 let mlad," piše rim. W. Riley, Anselmi, Mo. "Odkar sem imel 71 let, nisem imel nobenega poudarka, če se mi kdaj prikaže, vsemam eno tableto Buz-Tone. Moja moč, moji prebivalci in polnopravni v svojih grobovih, ki bi lahko se zredni stveni, da se je malo Buz-Tone. Za voliti odlična Buz-Tone, Krvni in Telo, se anko dolgo za misel, da v stare, moše in ženo. (Jaz li moč in pogum, da prenosim vsak vitar. Je 31 let se ga sprejema s neuporabnim uspehom. Vzemite samo prvi Buz-Tone. Plavati sam in se preprosto. Zdravilo sadnjačij se en bel mesec stane samo \$1.00. Buz-Tone je na prodaj pri vsaki dobri lekarni, najbližji paš poštne uradnice, da odloži se dovolj časa za vsakega, ki se želi zdraviti, ga enkrat na vsaki teden (National Laboratory, 1048 N. Webster Ave., Chicago, Ill., vam pošlje zdravilo, karokotno po pošti, izdatno v naprej plačano, kakor ležijo, stroje samo \$1.00. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, kmetji, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi širko sodov, steklenice in raznih lincev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnice telesnega dano primerno po informaciji na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Na krvavih poljanah.

IVAN MATIČIĆ.

(Dalje.)

Kaj je bila prva ofenziva proti temu peklju, kaj druga! Takrat je bljuvalo petsto topov, danes jih poje dvatisoč. Tedaj je treskalo le spredaj, danes razbija povsod: na rezerve, na mrtve vasi, na bolnice in daleč tja nazaj do Škrbine in do Železnih vrat. Uh, kako je bil grd tisti dan! Popoldne se je žele vsa ljutost ognja razbesniti. Tekal sem brez glave od Fajtjega hriba do Kostanjevice, po vseh doliniah iskal polkovno komando, a o njej ni bilo sledu. Letel sem po cesti, pa je prižvižgal trop šrapnelov — in usul se je svinčeni dež tako silno, da sem se sesedel in otrpnil. Tipal sem se po životu in se čutil, da nisem videl nikjer krvi in da nisem čutil bolečin. Planil sem v dolinico, a brenili so me artiljeristi iz nje, vsi razkačeni, češ, da izdajam njih pozicije, ker laški aeroplani so krožili ves dan po zraku, tam v ravnine nas je opazoval osem privezanih balonov. Dirjal sem po cesti naprej, zakadil se zopet v drugo dolinico, a tja je treščil naboj granat, da je zajela železo in kamenje. Pognal sem se dalje. Čul sem porogljiv smeh odnekod, da naj me vzame vrag, če bom ob takem času dirjal okrog. Vse je bilo obstrajevano. Naši topovi so molčali ves dan, ker gorje bi bilo bateriji, ki bi sprožila strel! Dobila bi jih nazaj sto! In treščilo je v topove in treščilo v kup topovske municije. In zakričali so artiljeristi in se razbežali.

Ko se je stemnilo, je besnost odnehala. Tedaj sem se plazil spredaj za linijo in videl in slisal vse besnost pekla. Mine, ročne granate, strojnice, puške, svinčina toča, vse navzkriž je žvižgalo, sikalo, bliskalo se, švigal plamen, grmel, ječalo, bučalo, a vmes so žvižgale rakete in razsvetljevale z bengalsko lučjo to peklensko nabijanje. Skozi vas Fantje sem se opotekal. Videl sem v vsem le tri groblje. Na robu planote, tik nad Ozrenjem, sem komeno našel polkovno komando. Ves črn in vroč sem izročil poročilo tretjega bataljona. A še bolj sem bil užaljen, ko so mi odgovorili nevoljno, da tega poročila ne bi bilo treba, ker je vseeno, če je moralno stanje bataljona danes dobro ali slabo.

Spustil sem se po strmini doli in Ozrenj in tu sem našel četo Poljakov, ki so si delili menažo. Bilo je kakih petdeset ali šestdeset mož. Pravili so mi, da so to ostanki razbitega bataljona, a menaže in pijače da imajo za šeststo ljudi. Od vseh strani mi ponujali dobri ljudje vina, ruma, čaja, menaže. In dobre volje sem se vrnil v Špacapane.

Naslednji večer je imel tretji bataljon alarm. Moral je v linijo na pomoč drugemu. Grda je bila pot, vsa z mrličji posejana, preluknjana, a kamenjem in železom nastлана. Tu so ležale cunje, plahete, šastorke, oprema, telefonska žica, roke, noge, sveži italijanski in naši mrtveci. Okrog razbitih groblj so ležali, med njimi pa mlakuže strjene krvi. Tu so bili sledovi drugega bataljona. Ob poti je še pojemal italijanski vojak. Imel je globoko rano v obrazu. Šli smo naprej, vsi tihi in plahi, nihče ni črnil besedice, nihče ni zaostajal. Ukaz je bil trd, brezpogojen, zato je vseeno, če ga izvršimo prej ali pozneje. Kadar je posvetila raketa, smo obšli in popadali na trebuhe.

Naša linija je bila napol prazna. Ostanki drugega bataljona so se odmeknili zdaj bolj za levo za Lovkvice proti Hudemu logu. Kako je vse umrlo! Po mrličih, po nesnagi, po trohnobi in mrhovini. Kako je ležalo vse prek in počez razmetano, vse blatno, okrvavljeno! Jarki so bili že stari, dobro utrjeni, a sedaj, ko je šla preko njih osma bojna vira, so bili razsut, razdejani. Treba je bilo delati z vso naglico in utrjevati položaj, ker kdaj ve, kaj pride jutri ali že noč!

Tu smo prvič zagledali kaverne, izdolbena, posevno držeča brezna, v katero so vodile vsake stopnice ali pa lestve in v katere smo planili od hudi urli in se tlačili drug na drugem. Ej, srečni smo bili, da smo imeli ta brezna, in blagoslovljali smo tiste trpine, ki so jih izdolbili.

Bil sem pri telefonu. Napeljevali smo žico na polkovno poveljstvo, dalje k sosednjim bataljonom, na desno in levo.

Ofenziva je ponehala. Imeli smo še par napadov prvo in drugo noč, a hujšega ni bilo.

Šli smo drugo noč s patrolo preiskovat raztrgano žico do polkovne komande. Šla je preko groblj, preko mrličev, čez katere smo se morali kobatiti. Dotični italijanski vojak je še sedaj ležal tu — in še vedno pojemal. Naša žica mu je šla preko obraza. Sedel smo k njemu in ga gledali. Na vsaki dve ali celo na tri minute je odprl usta na stečaj in globoko vzdihnil. Pričeli smo ga tresti, klicati, a ni dal drugega znaka življenja od sebe. Na poti je stal voz, na katerega sta metala dva pogreba mrliča. Ko sta prišla do tega, smo ju opozorili, da je živ.

Kdo vas je kaj vprašal! Kaj vas to briga! Poberite se in ne motite naju! Ali ne veste, da je tu najbolj nevarno! Tako se zadereta ježno nad nami, pograbitva pojemačega, ga treščita na voz in poženeja konje. In trop granat zatuli preko voza in se razleti ob grobljo, da zavzame železo in žvigne kamenje visoko v zrak.

Ko je ponehala ofenziva, je pričelo grmeti in deževati. In imeli smo rjave, umazane vode v jarkih do kolena, a v breznihi do pasu.

Zjutraj sem se plazil ob jarkih za raztrgano žico na desno krilo. Pri naši dvanajsti stotnici sem videl tale prizor: Star mož, doka nekje od Trbovelj, se je počasi plazil po trebuha v medpolju, obtlpaval mrtve Italijane in jim plenil iz žepov denar in ure in konserve iz tornistrov. Vse je bilo mirno. Opazovali smo ga, a Italijani so sprožili nanj par strel, za to se pa pogumni mož ni gnetil. Enega je ravno obračal in mu hotel seči v špe — kar plane mrtvec pokonec in zbeži proti našim okopom. A ko vidi, da se je žmotil, se naglo okrene in jo ubere nazaj v laško

jarko, naš mož pa pridirja ves tled nazaj v naše. Smejali smo se na glas in tudi iz italijanskih jarkov, ki so bili sto korakov oddaljeni, se je čul glasen smeh. Domnevali smo, da je živi mrtvec najbrže ponoči na predstari trdno zaspal.

Sel sem za žico naprej k sosednjemu bataljonu. Bili so Bošnjaki, dobrodušni, prijazni, odkritostni ljudje. Pri nas je bilo vse mračno, žalostno, a Bošnjaki so bili veseli, zbijali so žale in celo peli. Ko sem jih slovensko pozdravil, so planili k meni in me potegnili v jarek.

Izpraševali so me to in ono, a nekateri izmed njih so mi pravili, da so pod sedmim korom že čez leto dni, da se jim je dobro godilo na Doberdobski planoti, da so bili vsi v kavarnah, da jim ni škodila ne tretja ne četrta ofenziva. Ker jim ni mogel Italijan nikakor več do živega na zemlji, zato je pričel riti pod zemljo, to pa jim je prizadevalo mnogo skrbi. Vedno so bili v nevarnosti, da ne zlete v zrak. Večkrat so mu naši saperji prekrizali račune s tem, da so mu privrili nasproti in mu zasuli rov. A dva moža sta izvršila velikanski čin, ki mu ni primere v drznosti. Splazila sta se po polnoči v medpolje proti italijanskim jarkom in vzela potrebne priprave s seboj. Mrtvim Italijanom sta pobrala bluze in čelade in se plazila naprej. Dolgo sta se plazila, skoro celo večnost je trajala ta drzna pot. Izognili sta se morala predstari, zadrževalo so ju rakete, da sta, se morala stiskati po razsekanih jamah, zadrževal ju je vsak najmanjši šum. Zapletla sta se v ostro mrežo. Strigla sta žico z debelimi škarjami in vedno prisluškovala. Vse je bilo mirno po jarkih, samo dva stražarja sta bila tam, oddaljena dvajset korakov drug od drugega. Z majhim skokom sta planila vsak na enega in ju zadavila, da sta se zgrudili v grgrajočem hropenju.

Zdaj sta planila v rov, ki je bil poln vojakov, ki so smrčali po tleh. Tu je bilo temno. Morala sta tipati in se kobatiti čez speče ljudi naprej. Tu sta zadela na velike zaboje municije, razstreliva in bomb. Šla sta še dolgo naprej, ko se je žele zasvetila medla svetloba luči in ko sta začela udarce kladi. Bili so že blizu naše linije. Tedaj se obrneta in dirjata nazaj. Ko prideta do zabojev, jih odpreta, izvlče sta iz žepov črne kepe, pritrjene na dolge niti, vtakneta jih v zaboje, a niti prižgeta. Nato pa planeta proti izhodu čez smrčeče vojake, ki so vpili za njima, razdraženi, ker sta jih pomendrala: "Porco maledetto!" Planila sta čez nasip, splazila se preko ovir in se pognala v dir. Silen tresk ju je vrgel na tla. In v drugo se je stresla zemlja, v tretje, v četrto. Potem pa je vse utihnilo.

Pravili so mi dalje o peti in šesti ofenzivi, ki sta bili spomladi. In o sedmi, ko je padla Gorica, zaradi katere so morali popustiti vsi Doberdobski planoti in se umekniti za Opatje selo, ker sicer bi bili zajeti.

Šel sem naprej. Bošnjaki so segali prav do roba planote, do Volkovnjaka.

Po osmih dneh so naš bataljon premestili. Pričakovali smo novih napadov, ker Italijani so se priklopavali vedno bliže. Vsako jutro smo opazili, da so njih kamenite ograje za kakih dvajset metrov bliže.

Zamenil nas je 4. bataljon 96. karlovskega polka. Častniki in moštvo, vse je govorilo čisto hrvaščino, uradno in občevalno, vsi so bili bratje med seboj, prijazni, dobrodušni ljudje. Veselo smo se pozdravili in si želeli sreče.

Odšli smo prav v Komen, se tam čez dan prespali, zvečer pa nazaj na Kostanjevico. Uh, kako je bila grda in črna noč! Razsajala je prava kraška burja, potem pa se je ulila ploha in ni iz lepa prenehala. Kostanjevica je bila vsa mrtva in prazna. Nekaj je bilo še porušene, drugo je čakalo razdejavanja. Šli smo naprej čez prazno in temno Korito v linijo in zamenili galski bataljon, med katerim je bilo tudi več Židov. Napeljali smo telefonsko žico na desno krilo k našemu prvemu bataljonu, ki je bil tudi semkaj premeščen, a naprej od njega je bil naš drugi bataljon.

Polk je zasedel linijo nekako od Sela čez Hudi log in segal skoro za Opatje selo. Levo od Sela je bila linija jako ukrivljena nazaj, tako da smo dobivali od te strani ogenj v bok in tudi v hrbet. Naši levi sosedje so bili Poljaki, 77ti, desni Hrvatje. Napravili smo telefonsko zvezo tudi nazaj na Korito, kjer je bilo naše obvezovališče in pa nakopičen material za okope, orodje, tračnice, bodeča žica, strečna lenpaka, deske, tramovci. Zvezo smo napravili dalje s polkovno in artiljerijsko komando in z levimi sosedji. In stotnije smo morali imeti v vedni telefonski medsebojni zvezi.

Ko se je zdanilo, sem ostrmel. Pred nami Nova vas, Jamlje na levi, Hudi log na desni — sami strahovi. Nemi okostnjaki, predrti stebri, preluknjane stene, porušene okna — iztaknjene oči strehe — gola rebra, iz katerih so štrleli tramovi kot proseče roke v nebo. Oj strahovi! Kdo naj vas še spozna! Kdo naj še spozna vso vašo okolico, ki je vsa prevrnjena, vsa preorana! Tam: zadi bi moral videti Doberdob, a o njem ni več sledu. Kako je še bilo pred petnajstimi meseci, ko smo dreveli ob drugi ofenzivi tod mimo! Vse je bilo v zelenju tedaj, vse sšnopo, vsi nič dotaknjene, po njih so se stanovali ljudje. Bog ve, kod hodijo po svetu in mislijo na vas, strahovi in se veselo vrnite! A ne najdemo vas več, ker se komaj se držite pokonec. Le še en udarec ali dva — in sesedete se na kup, vaše kosti pa bodo razmetane na vse vetrove.

Jesenska burja je brila čez razdejano polje, tulila mimo nemih in slepih okostnjakov, ječala preko zakopov, odnekod podila velo listje in ga nastiljala na razorane grobove.

Fronta je bila mirna. Molčala je v dremotnem snu.

Prve dni je bilo še dokaj mirno. Le artiljerija je sproževala posamezne strelce: iskala je ciljev in merila streljaje. A ko se je dokopala italijanska pohana na štirideset korakov, tedaj smo vedeli, da v kratkem izbruhne ogenj.

Blizinski boj je grd in silno opasen. Človek se ne more več geniti, ne kihnuti, ne dvigniti glave in izkritja. Vedno preže požrešne oči iz nasprotnih okopov, vedno sikajo dumarice mimo glav.

(Dalje prihodnjik.)

Josip Jurčić.

Lipe.

I.

Ko je bil Lipa Rodovšček dva-
indvajset let star, je bil lep člo-
vek in vesel. Zaljubljen je bil in
sicer kakor je navada, od dne do
dne bolj. Zakaj ne? Saj je bil
mlad in srečo si je želel neizmer-
no veliko, kakor vsi mladi ljudje,
katerim nebesa godejo, svet se
jim je odprto za vse, kar dobro
de ali boli. Volje, brez pomude
naložiti si na vrat mnogoiskano
bremeno zakona, ni mu, za Boga ne,
manjkalo. Ali bil je tu še težak
kamen na cesti.

Njegov oče, stari bogatin Ro-
dovšček, je visel komaj na lasu
na življenje pripet, ali gospodar-
stva ni hotel prepustiti sinu Li-
petu. In tudi po drugih strah-
nih je bil svoje vrste mož. Poro-
jen je bil iz graščinske roduvine;
dobil je bil kakor mlajši sin ne-
kak od očeta in kupil si posestvo
Rodovje. Tu se je bil vdal popol-
noma kmetiji in gospodarstvu in
se kmalu tako pokmetil, da ga ni
bilo šteti ne med gospodo ne med
vaščane.

Njegovim bratom je bilo pro-
dano dedno posestvo in služili so
po svetu božjem cesarja, dokler
niso pomrli; — stari Rodovšček
pa je kakor pokmečen grajski sin
bogatel in ni bil ne ptič ne miš,
samo osoren in siten je bil vse-
mu svetu. Celu vlade ni spošto-
val, temveč zabavljaj je vsem go-
spodkam in vsem davkom. Kmet-
je okrog so ga imeli za to v čisti,
vendar so ga hudobniki tudi vle-
kli čez zobe, ker ni nobenemu ni-
česar posodil brez gotove intabu-
lacije, in ker je bil z njimi, kakor
z vsakim, malobeseden.

Svojega sina Filipa, katerega
je imenoval po brdovsko kmetško
zmerom le Lipeta, je bil dal v šolo,
da bi vedel toliko kakor on, to
je, da bi spisal vse račune in bral
in umel vse dopise iz sodišča. In
Lipe je res hodil do osemnajstega
leta v stolnem mestu v šolo. Uči-
telji so ga strašno hvalili, vse je
očeta pregovarjalo, naj ga da študi-
rat, ker ima velike talente. Ali
starec Rodovšček ni odgovarjal
ničnemu. Iz tobakirne si je v nos
nemašil tobaka, pa je iz njega go-
dal. Proč je bil! Lipe je moral
šolo pustiti, k očetu sestni na voz
— in domov! Pol pota sta tedaj
molčala, na drugi polovici pota
pa je bogatin Rodovšček udaril
po konju in vprašal: "Kaj pa bi
rad ti še študiral?"

Lipe ni vedel kaj povedati,
temveč je rekel sam, da mu na
kmetih ne ugaja, da bi bil rajši
v mestu, da bi delal rajši z glavo,
kakor pa kmetaril in gospodaril.
— Stari Rodovšček pa udari zo-
pet po konju in pravi: "Osle! Za
papir je čas minil in za sabljo.
Njiva bo odzadaj veljala pa vol."

Lipe tega ni razumel tačas. Ali
kmalu je uvidel, da mora pri sta-
rem, kateri je imel samega, prav
res ostati. Pošiljal ga je zdaj h
koscem gledat, zdaj v gozd; zdaj
ga je opominjal, naj se dela vadi,
zdaj pa, naj v mlino pazi, če ni
goljufije. Lipe je bil srednje po-
stave, tenkega života pa mehkega
srca. Zaradi poslednjega svojstva
so ga radi imeli hlapec in ljudje
sploh, dasi se ne more reči, da bi
bili tako hitro delali, če je bil on
pri njih, kakor če je bil oče. Sta-
rec je to pazil in zelo zmerjal si-
na. Lipe je imel dalje še eno last-
nost; bral je mnogo. A ne dav-
karskih bukvi, pratike ali hišnih
računov, temveč druge knjige:
pesmi, povesti, romane, in kar je
imel enakega in skrivaj mogel do-
biti in kupiti od izobraženih ljudi
v sosesčini. Ker je stari to zasle-
dil, se je hudoval tudi na to, in
Lipe je preslišal, mnogo ostrih
besed. Ali očeta je imel rad, saj
je še druge ljudi rad imel, vse
brez razločka, ki so bili prijazni z
njim.

Ni čuda menda zavolje tega, da
mu stari Rodovšček ni hotel pre-
pustiti gospodarstva, ker se mu
ni še videl zrel mladi Lipa. Tem-
manj pa je čuda, če se pomisli, da
Rodovšček od kraja do konca ne
kratko ne malo ni bil zadovoljen z
nevesto, katero si je bil izbral
Lipe pozneje po svojem prihodu
v domačo hišo.

"Kaj hudiča bi se takšen mla-
dikovec o babi menil!" je rohnel
stari, ko je napravil čul o sinovi
zvezi.

2.

Da človeku ni dobro, ako je
sam, je dejal že Bog; menda bi
bila tudi naša povest slaba, če
govorimo samo o Lipetu; torej je
treba povedati nekoliko o njego-
vi deklici in kako jo je spoznal in
začel imeti rad.

Komaj dobro četrto ure od Ro-
dovja je farni trg. Vse trg nam;

nič mar, samo ena majhna, pa le-
pa hišica blizu cerkve je bila za
Lipeta, torej je tudi za naša za-
nimljiva. Tam je namreč stan-
ovala priletna gospa Križanova s
svojo hčerjo. Bila je vdova ne-
kaknega uradnika, imela je majh-
no penzijo in imetja le toliko,
da si je bila kupila to hišico s
majhnim vrtom. Imeli sta s
hčerjo majhno prodajalnico raz-
ličnega blaga, kakršno rabijo in
kupišeje kmetске gospodinje.
Hiša je bila v prejšnjih boljših ča-
sah v mestu vzgojena, pa jako le-
pa deklica, kako leto mlajša od
Rodovščkovega Lipeta. Žalibog,
da moram bralcu povedati, da ni
imela nobenega interesantnega ali
celo poetičnega imena: reklo se
ji je prosto Marija ali kakor jo je
klicala po tuji šegi njena mati,
Mari.

In v to Mari se je bil Lipa za-
ljubil z vsem sreem in z vso dušo.

Nekega dne je bila namreč po-
več deževnih dnevi povodenj za-
lila travnike. V takih časih se
prikažejo divje race, in lovec, o-
pravičeni in neopravičeni ali ti-
hotapei radi puško jemlje s ste-
ne ter preže in lažijo ves božji
dan ob vodah, da bi si z umorom
pridobili malo trdomesne pečenke.
Tako je bil tudi Lipa oprtl
puško, obul visoke čevlje in šel
na račo lov. Sicer ni bil pose-
ben lovec, ali kakor je dejal sam:
nikoli ni imel sreče. Da, njegov
oče, stitni stari Rodovšček mu je
rekel ravno ta dan pred odho-
dom: "Kaj boš! Tiste race, kar
jih boš ustrelil ti, bom enedel jaz
kosmate."

A kakor se dan ne sme hvaliti
pred večerom, tako se menda tu-
di ne sme grajati. Lipe res ni a-
strelil nobene race, ker je vsaka
sfrflala iz tolmuna, predno se je
priplazil on za streljaj blizu. Pa
veste, da je na gospodovo besedo
av. Peter lovil, ko je bil pu-
stil ribe? Lipetu se je zgodilo e-
nako.

Ko preko travnika korači že
proti domu, ugleda še precej da-
leč pred seboj, tam, kjer je ste-
za držala proti trgu, dve ženski
postavi. Stali sta. Pa to nista bili
navadni kmetški ženski, obleka
jima je bila mestna. Gotovo sta iz
trga. Pa kaj tu delata, kaj sto-
jita? — Kmalu bi mrak. Tako si
je mislil Lipa in čel prav počasi
bliže, ker je bil nekoliko boječe
nature. Obe sta se obrnili proti
njemu in ga čakali. Takoj je vi-
del vse položaj. Preko steze je
bil namreč plitev jarek, stežen na
široko, je tekla voda po njem, ki
ga je bila zalila od severa nara-
ščajoča se šele to popoldne. Go-
spodji nista mogli čez vodo, da-
si je bila komaj poldrugo ped vi-
soka.

Bralec že ugame, da mlajša iz-
med hčiri ni nobena druga, kakor
ona Mari, katero smo izdali že
prej. Starejša, rdeča, suha ženska
oseba je bila njena teta. Obiskali
sta bili neko bližnjo družino. O-
polnne je bila pot lepa, zdaj za-
grajena.

Lipe je poznal po obrazu, iz
čerkve, obe. Goyoril pa ni še ni-
koli z nobeno, ker prvič ni še bil
dolgo doma, drugi sploh ni pri-
like bilo te družbe iskati, tudi ko
bi bil imel voljo. Ni utegnil ču-
diti se, kako je to, da deklica nje-
ga pozna, ker ga je ogovorila ta-
koj po domače: "gospod Filip!"
in prosila za svet, kaj storiti. Sta-
ra rdeča teta je javkala po nem-
ško in laško in Lipe je precej u-
videl, da ji ni noben nasvet všeč.
Nazaj iti in voza iskati, to je bi-
lo preutrudljivo, in potem bo
noč, in — o dio mio! — nikoli
več, kadar še pride na kmete, ne
bode hodila peš obiskavat. Da bi
se bila sezula, kakor je svetovala
mlajša, oh, v mrzlo in globoko vo-
do stopiti, prehladiti se, umreti!

Lipe od kraja sem ni vedel sva-
ta. Tudi se menda ni posebna po-
vizal. Deklica, ki je govorila z
njim tako, kakor bi bil njen brat,
je bila lepa in kako prijeten glas
je imela! Ni bilo treba, da je bil
dober človek in postrežen, za njo
bi bil vsak rad delal most.

To je torej tem rajši storil. Na
drugi strani so bile ob njivah de-
bele neotesane rante. On v svo-

jih čevljih je lahko prišel čez in
iz treh drogov je bila bry gotova.
A drogovi so obili okrogli in su-
ha teta se je abala, ko je nastavi-
la nogo. Koliko se je Lipe trudil
trditi, da se ji ne bo nič zgodilo,
da jo bo držal, nič ni pomagalo.
Zdaj se pa Lipe obrabi in brez
vprašanja jo pograbi in prenese
v treh korakih.

Deklica pa je hotela prehoditi
po narejeni brvi. Menda se je Li-
petu izpremenilo prepričanje hi-
tro, ker zdaj je on trdil, da se o-
krogli drog lahko zasuje pod no-
gama. Morala je verjeti.

In kako ljubo se je zardela, ko
jo je prijel čez pas in vzdignil!
In kako kratka je bila pot preko
vodnega jarka! In kako ga je p-
vseh udih sladko, neznanako iz-
praletelo, ko jo je držal nase,
ko...

(Dalje prihodnjik.)

Ali želiš znati pravilno pisat in
čitati angleško? Naroči si "Slo-
vensko-angleško slovnico", katero
je izdala in ima na prodaj Kaj-
ževna matica S. N. P. J.

KNJIGE

KNJIŽEVNE MATICE
S. N. P. J.

Književna matica Slove-
ske narodne podporne jed-
note je izdala in ima v za-
logi sledeče knjige:

Slovensko-angleška slov-
nica. Dodatek raznih korist-
nih informacij. Fina trda
vezba. Cena \$2.00 s poštnino
vred.

Jimmie Higgins. Spisal
Upton Sinclair, poslovenil I-
van Molek. Povest iz življe-
nja ameriškega proletarija-
ta za časa velike vojne. Tr-
da vezba. Cena \$1.00 s poštni-
no vred.

Zajedalc. Spisal Ivan Mo-
lek. Povest iz doslej skrite-
ga kosa življenja slovenskih
delavcev v Ameriki. Trda
vezba. Cena \$1.75 s poštnino
vred.

Zakon biogenetike. Spisal
Howard J. Moore, poslove-
nil J. M. Zelo podučna knji-
ga, ki tolmači mnoge natu-
rne zakone in pokazuje, kako
se splošni razvoj ponavlja
pri posamezniku fizično in
duševno. S slikami. Trda
vezba. Cena \$1.50 s poštnino
vred.

Zadnji dve knjigi nara-
čeni skupaj, dobite za tri
dolarje. Vse štiri knjige za
šest dolarjev. Vredne so!

Narobe, s katerimi je po-
slati denar, sprejema

KNJIŽEVNA MATICA

2657-59 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

French Line

HITRA VOZNA V JUGOSLAVIJO
LA SAVOIE Maja 5
PARIS Maja 13
FRANCE Maja 23

Izvrstne ugodnosti — kabine za dva
štiri ali šest oseb, enoslovesni in takole
voda vsaki sobi. Obledina, prostor za
hadlice, pivnica, brivnica, odprti pohodni
na krovu, slavn francoska kuhinja, vino
in givo prste pri čedu, predla, glasila,
posrebljeni sporeni hrvaški in arbiški jedi.
Te za najstarejša četa, ki prevaja Ju-
goslovane.

Ponudni vlak vsake potnike in prtljago
do Trsta ali Bazine, kar si potniki iz-
berejo.

Družba ima svojega tolmacha, ki go-
vorí vsi jeziki. Gre v vlakom iz Havre v
Jugoslavijo in pazi na potnike in prtljago
Jugoslavijo in pazi na potnike in prtljago
Jugoslavijo in pazi na potnike in prtljago

Se polarni odličite se pri valom de-
madem zastopniki ali pa se družbim
uradu.

FRENCH LINE

133 North Dearborn St., Chicago, Ill.
19 State Street New York

Pozor Slovenci in Hrvati v Cicero,

Ker sem se preselil iz Chicago v Cicero in imam tudi tukaj svoje trgo-
vino s čevlji in še vedno popravljam čevlje po zmerni in nizki ceni za
kar se lahko vsak sam pripravi, imam v prodaji nove čevlje iz najfinij-
šega usnja. Moje delo jamčim in dajem točno poštredbo, torej se vam
priporočam da me obiščete v mojih novih prostorih vaš rojak

J. ADAMS, 5337 West 25th Street, Cicero, Ill.